

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

הדלקת נרות 16:01
צאת השבת 17:15
ר"ת 17:50

שיר ליום השבת

הסדר שבו העמיד יעקב את נשותיו ובניו לקראת המפגש עם עשיו היה על-פי סדר אהבתו אליהם.

בראש הטור העמיד את השפחות ואת ילדיהן, אחריהם את לאה ואת ילדיה, ובירכתי הטור - את רחל ואת יוסף, וכך דאג להרחיק אותם כמה שאפשר מסכנתו של עשיו הבא להתנקם מיעקב על שנטל ממנו את הברכות.

והענין תמוה עד מאד:

כיצד יכול אב להצפין בן אחד ולהרחיקו מהסכנה, ואת שאר בניו להציב חשופים?! **מן הרב שך זצ"ל** היה נוהג לכתוב דברי חיזוק לאנשים שפקדו אותם ייסורים. משפט המפתח העובר כחוט השני במכתבים אלה, הוא שהייסורים שווים זהב, ואין לוותר עליהם אפילו תמורת כל הון שבעולם!

אמנם, כתב להם, אני מתפלל עליכם מקירות לבי, שבעז"ה יתרפאו החולים מחוליים ולא יהיו להם שום ייסורים שבעולם; אבל יחד עם זאת יש לייקר את הייסורים שבאו. ייסורים הם זכות גדולה מאד לאין ערוך, והם מטבע חשוב מאד בעולם הבא!

פעם סיפר **רבי חיים קניבסקי שליט"א** לבני ביתו, כי היה מקרה **שהסטייפלר זצ"ל** סטר לילד שהתפרע בקרבנו.

כשסיפר הילד לאביו את המעשה, התמלא האב פחד: אם הסטייפלר ראה לנכון לסטור לבני, כנראה שראה ברוח קודשו שפנימיותו קלוקלת, ומי יודע מה יצא ממנו. כשראה רבי חיים את צערו של האב ביקש להרגיעו ולפייסו. הוא קראו אליו ואמר: אספר לך סיפור שקרה לי בילדותי.

פעם, בהיותי ילד, אחז בי מעשה נערות והשלכתי אבן על החלון. לא היה זה חלון 'סתם', אלא חלון חדרו של **ה'חזון איש'** אשר באותה שעה ישב בחדרו והגה בתורה... האבן הפריעה את לימודו. הוא יצא מן הבית, ניגש אלי וסטר לי.

כשראה ה'חזון איש' את אחותו, אמי ע"ה, פנה אליה ואמר: "דעי לך שמעולם לא סטרתי לילד!". באותו רגע חרב עליה עולמה. היא חשבה בלבה שאם ה'חזון איש' יצא מגדרו וסטר לבנה, בוודאי יש לה בן מקולקל בדרכיו...

"אבל", הוסיף רבי חיים ואמר, "אם זכיתי לגדול בתורה, הנני תולה זאת באותה סטירה שזכיתי לקבל מה'חזון איש'!".

"אל דאגה", פנה לאביו של הילד ופייסו, "הבן שלך עוד יהיה תלמיד חכם"... ואכן, לימים גדל הילד ויצא שמו כתלמיד חכם מופלג.

בדרך צחות אפשר לומר, שאם מסטירה של ה'חזון איש' או הסטייפלר יוצאת טובה, מי שמקבל סטירה מידי של הקב"ה על אחת כמה וכמה!... שכן, הייסורים צוברים לזכותו של אדם זכויות רבות.

יעקב אבינו דאג לכל בניו באותה מידה, אלא שידע שאין זכויותיהם של בניו שוות ולכן סידר את סדר הצבתם לפי מידת זכויותיהם שיש להם מפני עשיו:

מכל בני יעקב, מי שהיו בעלי הזכויות הרבות ביותר היו בני השפחות!

הם, אשר לא זכו ליחס מפונק לא מצד יעקב ולא מצד שאר אחיהם, צברו במהלך חייהם עוד ועוד זכויות. רש"י כותב 'לפי שהיו אחיו מבדן... ומזלזלין בבני השפחות, וכיון שהם סבלו והצטערו יותר משאר אחיהם - זכויותיהם מרובות משל אחיהם.

לכן, כאשר הוצרך יעקב לסדר את בניו לקראת המפגש עם עשיו, הציב בראש את מי שזכויותיהם הן הרבות ביותר, כדי שישגו על האחרים מפני עשיו.

לעומתם, היה יוסף בעל הזכויות המועטות ביותר... הוא היה בנו האהוב של אביו "וישראל אהב את יוסף מכל בניו", וזכה ליחס מיוחד "ועשה לו כתונת פסים". לכן את יוסף נאלץ יעקב להציב אחרון, כמה שיותר רחוק מן הסכנה, לפי שאין לו די זכויות שישגו עליו מפני עשיו.

נמצא ש'אחרון אחרון חביב' לא בא ללמד על העדפת הבן החביב בהצלת חייו לעומת שאר אחיו, אלא שמשום חביבותו לא ידע סבל, ונמצא שזכויותיו מועטות, ואין מה שישגו עליו מפני הסכנה. לכן נאלץ יעקב להציבו אחרון.

(ומתוך האור)

מאורה של הפרשה

"ותצא דינה... ובניו היו את מקנה בשדה"

רבי זלמן סורוצקין זצ"ל כתב:

שמעתי מפי מוכיח, שראה בעיר אחת נערות בנות ישראל מסתובבות בלילה, ועלה על הבמה וישא במשל פיו:

ראיתי בלילה אישה אחת מסתובבת ברחובות העיר ומחפשת, וקוראה לעז שלא שבה לפנות ערב מן השדה. שאלתיה: "וכי מה הוא האסון, אם העז תלין בשדה?" והיא ענתה: "הלא שם מצויים זאבים, דובים ואריות".

שאלתיה: "האין לך בת, שהיא תחפש את העז האבודה?" "אכן יש לי", ענתה האם, "אבל הבת הלכה כעת לטייל...". אמרתי לה: "וכי אין את מתיירת פן 'טרפנה' זאב, דוב או 'אריה'...?"

אמהות פתיות! המשיך המוכיח, על העיזים אתן משגיחות ומשמרות מפני הזאבים, ואת בנותיכן אתן מפקירות!?

ממשיך הרב סורוצקין:

לשם מה מספרת לנו התורה שבניו של יעקב היו עם המקנה בשדה, ועוד בסמיכות לסיפור דינה?

ללמדנו לימוד נוקב עד התהום:

באותה שעה שדינה יצאה "לראות בבנות הארץ", היכן היו אחיה, בני יעקב? הם שמרו בשדה על הצאן...

את הצאן לא שלחו לשדה ללא שמירה, ואת הבת כן!...

לו השגיחה לאה על דינה, כמו ששמרו האחים על הצאן,

לא היה שכם פוגע בדינה!

ואולי מפני זה הזכירו את לאה באותו מעשה: "ותצא דינה

בת לאה".

אסור לתת לילדים, ובפרט לבנות, להסתובב ברחובות לבד, בעיקר בשעות הלילה. זוהי סכנת נפשות!

אם על הצאן כל אחד מבין שצריך לשמור, על אחת כמה

וכמה שנדרשת שמירה מעולה על נפש ילדינו! (ומתוך האור)

נקודה למחשבה

"וירא כי לא יכול לו"

יש פסוקים שבהם הכתיב הוא "לא" והקרי הוא "לו".

כגון: "ולו (ולא) אנחנו עמו"

"בכל צרתם לו (לא) צר"

למי יש כח ויכולת להפוך את ה"לא" ל"לו"? - לצדיקים!

וזוהו שנאמר אצל אהרון הכהן: 'להגיד שבחו של אהרן, שלא - שינה'. דהיינו שהוא שינה את ה"לא" ל"לו".

הם שרו של עשיו ראה זאת אצל יעקב "וירא כי לא יכול לו", דהיינו שיכול להפוך "לא" ל"לו".

ומכך הבין שמדובר בצדיק, שלא יוכל להתגבר עליו. (ומה).

בברכת שבת שלום!

עריכה: משפחת שמעיה

לע"נ אבינו הר"ר אילן סכח בן סינורה ז"ל

להקדשת העלון ולהשתתפות בהפצתו: 054-8403899

נא לשמור על קדושת הגיליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה ברו"ב: יוזמת העלון נעה שלו. משי' מרצי. משי' נדף. משי' יונה. משי' רענן. **זוג הגון:** אורית יהודית, יעקב משה ויוסף בני מרים דבורה פנינה. **רפוא"ש:** תהילה בת שונמית. מיכל בת מרים דבורה פנינה. הלל בן יעל אסנת. **לע"נ:** הגר"ע יוסף בן גורגיה זצ"ל. ששון בן מסעודה ז"ל. יוסף בן רחל ז"ל

מלאכת אופה (מבשל)

דין החזרת תבשיל לח לפלטה בשבת

הרוצה להחזיר לפלטה תבשיל לח שבושל כל צורכו, והורד מהפלטה, צריך שימולאו התנאים דלהלן:

1. כשמוריד את הכלי מהאש, יוציא על מנת להחזיר.
2. לא יניח את הסיר על גבי רצפה או שיש, (על שולחן מותר להניחו בתנאי שימשיך לאחוז בסיר ולא יעזבנו מידו).
3. התבשיל חם בחום שהיד סולדת בו (לדעת הרמ"א מספיק שיהיה חם במקצת, וטרם נצטנן לגמרי).
4. יחזיר לאש מכוסה, דהיינו לפלטה או לכירה מכוסה. במקרה ששכח למלא את התנאים, מותר להחזיר בתנאי שימולאו תנאים 3-4. (לדעת הרמ"א תנאים 2-3-4).

(אור ההלכה)

למה הדבר דומה?

משל לחולה שהתגלתה בו מחלה, רחמנא לצלן, ועבר ניתוח. לאחר הניתוח מתייסר הוא בכאבים שונים, ועולמו חשך עליו: אין זאת אלא שהניתוח נכשל, והמחלה מגברת ומתפשטת! הרופא מגיע לביקור, והוא מביע חששותיו. "הרגע", מרגיעו הרופא, "הניתוח הצליח, אתה בדרך להבראה מלאה, אבל כך דרכו של עולם, כך מרגישים אחרי ניתוח", והדברים באוזניו כמנגינה ערבה. מה עשה הרופא, הן לא הפחית מעוצמת הכאבים? הוא שייך את החששות. אין זה אות לחולי, אלא התמודדות המשותפת לכל המבריאים!

הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים. בכל העניינים כולם עוזר הקב"ה לאדם, אך בענייני רוחניות צריך האדם להתמודד בעצמו. עם זאת, זקוק הוא לצרת שמים, כי 'אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו'. ונמצא שגם בעניין יראת השמים פעל הקב"ה, להקטין עבורו את הניסיון ולעזרו לנצח. ואחרי הכל - מעלה עליו כאילו ניצחו האדם בכוחו בלבד, שנאמר: "ולך ד' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו".

אדם אחד היה, שסמא"ל כל השטנים נאבק בו בכל כוחו, בלי שהקטינוהו ומיעזרוהו, ויאבק איש עמו עד עלות השחר, וירא כי לא יכול לו", זה סמאל שרו של עשוי שביקש להרוג את יעקב אבינו; ויעקב ניצח - הרי שהפגין כח עצום ורב, והכח קרוי "אל".

ואמר הקב"ה ליעקב: אני אל-בעליונים; אבל ביראת שמים ובהתגברות על היצר נחלת ניצחון לבדך, אתה "אל" בארץ! וזהו שאמרו במדרש: "ויותר יעקב לבדו, ויאבק איש עמו", מה הקב"ה כתיב בו: "ונשגב ד' לבדו", אף יעקב: "ויותר יעקב לבדו". שלבדו הצליח להתמודד ולנצח את היצר הרע! (וההדרת)

ברכת הצדיק

חולים רבים קמו ממיטת חוליים ונושעו מעל לגדר הטבע, בעזרת כח הדיבור של הצדיק, אשר הקב"ה מקיים את גזרתו. סיפר **חתנו של רבי שלום שבדרון זצ"ל** את המעשה הבא, ורבי שלום אישר את כל הפרטים: בתו של יהודי חלתה קשות ל"ע מחיידק שנכנס בדמה. החולה איבדה את הכרתה ונטתה למות, והאב המבוהל מיהר להיכנס **ליחזון איש' זצ"ל** והתחיל לבכות לפניו. "צריך תפילת רבים", פסק לו החזון איש' כששמע את הדברים, "לך לכולל, אמור להם שיגידו תהילים ברבים, ואחר כך תחזור". הלך אותו יהודי, ולאחר מכן חזר אל החזון איש', אשר שאל אותו "האם אתה מבטיח שלא תגלה?" בדחילו ורחימו הבטיח האיש, וה'חזון איש', אמר לו: "לך לבת שלך, בלי לדבר אף מילה, ותעמוד לידה עד שתבכה. כשתבכה יהיה בכך סימן שהיא בריאה, ואז תוכל להחזיר אותה הביתה".

הלך לו היהודי, נכנס לבית החולים ועמד ליד מיטת הבת. האחיות הציצו בתמיהה אל האב העומד שם ללא תזוזה, והנידו בראשן מחשש שדעתו השתבשה עליו מרוב צער, הרופאים שניגשו למיטה בקשו שיזוז מעט - אך לא היה אל מי לדבר, הוא לא היה מוכן למוש משם. שעה וחצי חלפה, רגליו של היהודי כאבו - אך הוא נותר לעמוד שם. כעבור שעתיים פרצה הבת בבכי! מרוב התרגשות לא ידע האב מה לעשות, ומיהר לנסוע אל החזון איש'. "היא בוכה", אמר לרב, "מה יש לעשות אתה עכשיו?" "אמרתי לך", אמר לו החזון איש', "אם היא בוכה - היא בריאה, קח אותה לבית". השעה היתה מאוחרת, לכן הוסיף "כעת כבר מאוחר. סע הביתה לישון, ובבוקר תחזור ותיקח אותה".

בבוקר הגיע האב לבית החולים. מיד בהיכנסו למחלקה צעק מישהו: "הנה הוא!" וכולם התחילו לדבר בערבוביה ולקרוא אליו "מה עשית אתמול?" ראש המחלקה ניגש ואמר לו: "מה היה כשעמדת שם אתמול? ראיתי כבר ניסים רפואיים שאנשים יצאו ממצבים קשים, אבל בדרך כלל אדם שמגיע למצב כמו הבת שלך, לא יוצא מכך ברגע אחד. אך אצל הבת שלך התרחש משהו מופלא - מאז הבכי שבכתה אתמול - אין חיידק בדם! מה עשית??" "לא כלום", ניסה היהודי להתחמק. "ענה לי על שאלה אחת", התעקש הפרופסור והביט אל תוך עיניו "היית אצל החזון איש'?"

את זאת לא יכול היה היהודי להכחיש... "ותגזור אומר ויקם לך" - בכח אמירת הצדיק לקבוע את המציאות.

"ורוח תשימו בין עדר ובין עדר"

'כדי להשביע עיניו של אותו רשע' (רש"י)

מה גרם לעשוי להתפעלות? מראה הבהמות? לא, שהרי יש לו הרבה משלו. אלא התפעלותו היתה אך ורק מהרווח שבין עדר לעדר... מעסקי האוויר. כך בדיוק היא דרכו של יצר הרע: הוא גורם לאדם להתאוות לדבר מה, אך למעשה אין בדבר הזה ולא כלום, מלבד רוח.

(ומתוק האור)

למנוע טרחה...

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל השתדל כל ימיו שלא להכביד על איש.

בשנותיו האחרונות, נהגה בתו **הרבנית טנדלר** להציב שורה של כסאות, כדי שאביה ייתמוך עצמו בהם בעת הליכתו - עם קומו ממיטתו, בדרכו לשתות את קפה הבוקר שלו, ובדרכו לחדר בו נהג ללמוד. מדי בוקר, מצאו בני המשפחה את הכיסאות מסודרים כהלכה סביב השולחן, וכל אחד מהם חשב שמישהו אחר מבני המשפחה עשה זאת.

אולם התברר כי אותו "בן משפחה" שסידר את הכיסאות במקומם, לא היה אחר מאשר רבי משה עצמו, אשר רצה למנוע טרחה מבני המשפחה בהשבת הכיסאות למקומם. (איש לריעה)

(מנהגאור)

יעקב אבינו שלח דורון לעשיו. ממעשהו זה אנו למדים מהי ההנהגה בעת שנמצאים בין הגויים.

באירופה נהגו היהודים לומר:

מי הוא "גוי טוב"? - מי שמוכן לקבל שוחד... עם גוי כזה נקל להסתדר.

אולם גוי שנחוש בדעתו ואינו מוכן לקבל מעט כסף, הוא גוי גרוע ומי שנופל לידיו מצבו רע ומר...

מסופר על **רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל** שהלך פעם אל שר גדול וצורר יהודים, שפעל עם שרים אחרים לגרש את היהודים מארצו. כל השרים שוחדו וקבלו כסף רב על מנת להתנגד לגירוש, ורק אותו שר היה רשע כה גדול שלא הסכים אף לראות פני יהודי. אמר רבי חיים למשרת: "אמור לשר שאדבר עמו רק שתי מילים". נכנס רבי חיים, הניח ערימת שטרות על השולחן ואמר "קח ושתוק..." שתי מילים בלבד...

למחרת, בישיבת השרים, דיברו כולם בעד היהודים, ורק השר הצורר הנ"ל ישב ושתק. המלך, שהבין שהתפנית המפתיעה חלה בעקבות שוחד שקיבלו השרים, פנה אל השר הצורר שישב ושתק, ושאלו לפשר שתיקתו.

ענה השר: "אני חושב ותוהה לעצמי, שאם אני קיבלתי סכום כה גדול רק כדי לשתוק, מה קיבלו האחרים כדי לדבר?!..."

(מנהגאור)

אמר יעקב לפני הקב"ה, 'ריבונו של עולם, אם יהיו צרות באות על בני, לא תביא אותן זו אחר זו, אלא הרווח להם מצרותיהם'.
יש להבין, מה ענין רווח זה.

שינו בגמרא:

רבי אלעזר חלה, עלה רבי יוחנן לבקרו.

ראהו ששוכב בבית אפל, גילה זרועו והואר הבית. לאורו, ראהו בוכה.

שאלו: "מפני מה אתה בוכה? אם משום תורה שלא הרבית, שנינו: אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוון לבו לשמים; אם משום דוחק המזונות, לא כל אדם זוכה לשני שולחנות; אם משום שאין לך בנים, זו העצם של בני העשירי" (שהיו לרבי יוחנן עשרה בנים ונפטרו, ונשא עמו שן חלב מבנו העשירי, לנחם על ידה אבלים שיתנחמו בצערו).

אמר לו: "חביבים עליך יסורים?"

אמר לו: "לא הם ולא שכרם!"

אמר לו: "הב לי ידך". הושיט לו ידו, והקימו מחוליו.

שאלו: אם היה לרבי יוחנן כח זה, לתת לו יד ולרפאו, מדוע הקדים ושאל את כל השאלות הללו?!

ותרצו: אילו היה שואל תחילה: "רצונך להבריא?" עלול היה לענות בייאוש: "הניחני ואמות!" ומדוע?

משום שבאמת העיקר עליו הכל:

גם התורה, שחש שכה רחוק הוא מידיעתה; גם דוחק הפרנסה הנורא; גם היותו ערירי; ועכשיו המחלה וייסוריה.

די, אין בו כח, וניחווה ויגווה!

לפיכך, הקדים רבי יוחנן והתיר את הפקעת, פרם חוט אחר חוט:

בתורה - נדרש כל אחד למצות יכולתו ותו לא.

במזונות - כל אחד ומזלו.

בבנים - יש הנושאים כאבים מרים יותר ומתגברים.

נותרה המחלה, רצונך להבריא? - הושיט לו יד, והקימו!

זה ענין ה'רווח'.

שהרי אין לך אדם שאין לו ייסורים. אבל כשהם נערמים ומתגבבים ונכרכים כפקעת - עלולים הם להביא לייאוש ורפיון ידיים.

ואים בחורים מדוכדכים. עיניהם כבויות, ידיהם רפות, נואשו מעצמם, חשבו לערוק מי יודע לאן. לעבור ישיבה, להחליף אווירה.

כשמדובבים אותם, מתברר שיש כאן הצטברות לחצים, ויש להתיר את הפלונטר, לא יותר.

אפשר למצוא פתרון לבעיית החברותא, ולהרגיע בענין השני ולפוגג את הענין השלישי, וגם אם נותר קושי רביעי ניתן לשאתו...

זו הצעה היעוצה:

לפרק לגורמים, לפורר לפרורים. לתת רווח - ולראות שניתן להסתדר.

הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל, דיבר פעם בליל שבת בבית הכנסת על הנושא "והווי זהיר במצווה קלה כבחמורה... והווי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה". לאחר השיחה ניגש אליו יהודי, ושטח לפניו את סיפורו המבהיל, וכה היו דבריו:

לאחר מלחמת העולם הראשונה, כשהשתלטו הבולשביקים ברוסיה על המדינה, היה זה לראשונה מזה שנים רבות שהיהודים יכלו סוף סוף ליהנות מחופש.

התעשרו במיוחד יהודים שהתמזל מזלם להיות בעסקי יהלומים ותכשיטים.

אני עצמי הייתי בעסקי היהלומים. כל בוקר הייתי מגיע למשרדי בבורסת היהלומים בשעה שמונה, והייתי עסוק כל היום.

בוקר אחד היה בכוונתי להגיע למשרד מוקדם. מזוודת היהלומים והתכשיטים הייתה איתי כרגיל, אך כשהלכתי שמעתי מישהו צועק "עשירי! עשירי למנין!"

סובבתי ראשי, וראיתי אדם העומד בפתח בית כנסת זעיר, ומחפש עשירי להשלמת מנין. הוא צעק לעברי וקרא לי לבוא להשלים מנין.

חישבתי וראיתי שיש לי מעט זמן, ונכנסתי כדי להיות העשירי, אך כשנכנסתי גיליתי שהיו שם רק שלושה אנשים מלבדי, ומלבד האדם שקרא לי אשר שוב עמד בדלת וחיפש עשירי...

"מה זה?" טעני לעברו, "אני לא עשירי, אני החמישי כאן. זה ייקח כל הבוקר להשיג עשרה אנשים!"

"אל תדאג", השיב לי, "יהודים רבים עוברים ברחובות אלה מידי בוקר, תיכף נצליח לארגן כאן מנין".

מתוסכל מזה שהוא לכד אותי, התחלתי לומר תהילים.

במשך עשר הדקות הבאות הוא השיג רק עוד אדם אחד.

פניתי לעזוב, אך הוא התחנן: "הקשב, זה ה'אראצייט' של אבי, עלי לומר קדיש. ברגע שיהיו לי עשרה אנשים, נתפלל ותוכל ללכת".

לא רציתי להרגיזו יותר ובלית ברירה חזרתי לתהילים, חלפו עוד עשר דקות והוא הצליח לגרור עוד שני אנשים.

שוב התחלתי להתקדם לעבר הדלת, כשבכוונתי לעזוב.

הלה הצביע לעברי ואמר "הקשב! אילו היה 'אראצייט' לאביך היית רוצה שאני אשאר, נכון? והייתי נשאר! אז עכשיו אני רוצה שאתה תעשה זאת בשבילי".

הטענה איך הייתי מרגיש במקומו, גרמה לי להרגיש אחרת לגבי המצב, השלמתי עם כך שחלק מתוכניותי במשרד ילכו לאיבוד.

יהיה מה שיהיה - אשאר.

בערך בשעה שמונה ושלושים השיג לבסוף את כל המנין...

חשבתי שיגיד משנה וקדיש ואוכל ללכת; אך לא! הוא התחיל מראשית התפילה...

חסר סבלנות הבטתי בשעוני, והבנתי שלא אגיע למשרדי לפחות עד השעה תשע וחצי.

מספר פעמים הסתכלתי סביב לראות אולי הגיע עוד מתפלל, כך שאוכל לצאת משם ובכל זאת יישאר לו מנין, אך לא היה לי "מזל" כזה! הייתי תקוע שם עד שסיימו להתפלל. כשסיימנו הוא הודה לנו מאוד, הגיש עוגה וויסקי ואז נתן לנו לעזוב.

התחלתי לעשות את דרכי למשרד, נושא את מזוודתי מלאת התכשיטים. כשהגעתי למרחק שני בניינים ממשרדי, אך לעברי אדם שהכרתיו, כשהוא מנופף בידי בבהלה.

"מהר להסתלק מכאן!", צווח לעברי בפראות. "הבולשביקים השתלטו היום על הממשל, כמה מהם באו והרגו יהודים בבורסת היהלומים, ועכשיו הם עסוקים באיסוף השלל, הימלט על חייך!!".

נמלטתי על נפשי, הסתתרתי במשך כמה ימים - וכפי שהנכם רואים יכולתי לצאת מרוסיה.

אתם בוודאי מתארים לעצמכם מה היה קורה לי, אילו הייתי עוזב את המניין מוקדם, ומגיע למשרד...

(נפילאיתוך אשחה)

”ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו“

על ידי כח הרבים מונעים את מלחמות היצר הרע;

כי כאשר "ויותר לבדו" - כאשר האדם מתבדל מן הרבים ונשאר לבדו,

הרי ש "וואבק איש עמו" - מתחילה אצלו מיד מלחמת היצר המסוכנת.

הפתגם השנון

אם כדי לקיים את התורה "באור אפיך תאכל לחם", אדם נשבעת יומה ולילה,

כמה צריך הוא להשבע כדי להשיג את החריכה "הרוח הנהר אשה ימטה הדי"...

הייתה שתיקה על הקו, והוא אמר: "תשמע... תודה רבה לך... אני שמח שאתה הולך לקראתי. אני חייב לקחת אותך, הילדים אוהבים דווקא את הנגינה שלך".

הוא סגר את הטלפון, ורק אז הבנתי שאיני כועס עליו עוד. זה ממש מדהים לחשוב על כך.

במשך רוב שנות חיי שנאתי אותו. ופתאום - מהפך שכזה! היתה זו שמחת בר מצווה של נכדו. ניגנתי שם כפי שלא ניגנתי מימיי. חשתי שאני מעורב רגשית. רציתי באמת לשמח את הקרואים. בסוף הערב בשעה מאוחרת, הוא הגיש לי כתמיד כסף מזומן. אמרתי לו תודה. והוא לחש: "אברמ'ל".

התבוננתי בו היטב. כבר עשרות שנים לא קראו לי אברמ'ל. כך נקראתי בילדותי. האיש הביט בי, והבנתי שהוא מכיר אותי, ולא סתם מכיר. מבטו הבהיר לי שהוא מכיר אותי כבר מהשמחה הראשונה שאליה הזמין אותי. "אברמ'ל, סלחת לי?" הוא שאל.

הייתי המום. מחשבות רצו במוחי. מחשבות של אי נעימות, של כאב, של זיכרונות ישנים ושל תהייה: האם הוא יודע שקנסתי אותו? הוא פתר לי את ההתלבטויות.

"כל אדם עושה לפעמים עוולות, אך לא לכל אחד יש הזכות להתוודע אל העוולות הללו ולכפר עליהן. בדרך מקרה שמעתי שאתה כועס, וסופר לי גם על עוצמת הכעס. ידעתי שגם אם אבקש את סליחתך - היא לא תוכל להיות שלימה, לכן שכרתי אותך לנגן אצלי מתוך כוונה להתיידד אתך.

הרגשתי את ההלם שלך כשפניתי בפעם הראשונה, וגם הבנתי היטב שנקבת במחיר כפול מתוך כוונה שאפנה למישהו אחר, אבל החלטתי להמשיך. הרגשתי שד' זימן לי משהו שהוא יותר מבקשת סליחה כדי לפייס אותך.

כאשר הודעת לי על קיצוץ במחיר הבנתי שהכאב אכן קהה, ושוב אינך רואה טעם לקנוס אותי, וכעת אני בא לבקש ממך מחילה. שמעתי את תיאור הדברים שעשיתי לך, ואני בוש ונכלם. אינני צעיר, ואין אדם יודע מידת ימיו מהי.

המקרה הזה מעיק על מצפוני, אל תבקש ממני הסבר מדוע עשיתי זאת, כי אין לי הסבר. כנראה היה לי יום רע במיוחד. אמנם אין זה מצדיק התנהגות שכזו, אך רצוני שתמחל לי בלב שלם". הייתי נרגש עד עמקי נשמת, והבטחתי שמחלתי עוד לפני שביקש סליחה.

הוא התרגש, ודמעות זלגו מעיניו. דמעות עלו גם בעיניי. מחלתי לו באמת, בלב שלם.

חשתי שבמחילתי אני מוריד אבן שרבעה בתוך ליבי - אבן של כעס, של שנאה ושל זיכרונות בלתי נעימים.

אדם שסולח על פגיעה, מנקה בתוכו מטען כבד ועמוס, ומפנה מקום למרווח נשימה עמוק ואיכותי יותר!

אני אורגניסט, מנגן בשמחות מצומצמות ומרוויח מאתיים-שלוש מאות דולר לערב.

באחת ההזמנות הטלפונית, עוד לפני ששמעתי את פרטי ההזמנה, ידעתי מיהו המזמין -

מדובר במדריך שהיה אחראי לקבוצתי לפני למעלה משלושים וחמש שנה, מאז עברו עוד מאות ילדים תחת ידו ובוודאי שכח אותי כבר; אבל אני לא שכחתי אותו לרגע, בשל תקרית נוראה שהיתה לי עמו, והותירה בי חותם עמוק וכאוב.

היה זה כשהפרעתי באמצע הלימוד. ענית לו תשובה מתוחכמת. הוא החליט לנהוג בדרך קשה, נטל לידי סרגל מברזל, ביקש ממני לקמץ את אצבעות יד ימין והחל להכות עליהן בחוזקה. בתחילה הייתי המום והתקשיתי להגיב. לאחר מכן התחננתי שיפסיק, אבל הוא לא חדל.

בשלב כלשהו הסתחררתי מן המכות, ובעיקר מההשפלה האיומה, והצעקות שלי הפכו לקול ענות חלושה.

עד היום, כשאני נזכר בזה מלוות אותי תחושות השפלה ורגשות זעם. אמנם עברו כבר שנים, אך יש דברים שהזמן לא יכול להם.

חיי המשיכו לזרום ואני ברוך ד' מצליח מאד, אך מקרה זה בלתי נשכח ובלתי נסלח, ואני בטוח שהוא השפיע על חיי.

עתה, לאחר שלושים וחמש שנה מופיע המדריך ההוא מתהום הנשייה ומזמין אותי לנגן אצלו.

רציתי לסרב. לא הייתי מסוגל לבוא לשמח אדם שהסב לי כאב רב כל כך, רציתי להטיח בו את מה שאני מרגיש כלפיו, אך לא הצלחתי. בתוכי עדיין טבוע עמוק החינוך שקיבלתי, לכבד אנשים מבוגרים ממני ולדבר אליהם בנימוס, אף אם הם אינם ראויים לכך. החלטתי להבריא אותו על ידי מחיר.

"זה יעלה לך חמש מאות דולר", הפרזתי במחיר. הוא ניסה להתמקח ולתהות על המחיר, ואני עומד על שלי.

הוא סיים את השיחה והתקשר שוב לאחר רבע שעה לסגור את ההזמנה ולסכם את הפרטים.

הייתי בהלם. בלית ברירה החלטתי לשמוח על כך שבערב אחד אקבל מחיר כפול. השמחה גם היתה קרובה לביתי.

הלכתי לאירוע, ובסוף השמחה הוא שילם, הודה ונפרד לשלום. חלפה מחצית השנה, והוא התקשר שנית, הפעם הרגשתי שאני כועס עליו פחות, אם כי כועס מספיק כדי להבריא אותו שוב על ידי המחיר.

נקבתי שוב בסכום של חמש מאות דולר.

"אתה יקר" הוא נאנח, "אבל אתה טוב. אתה מנגן היטב, ואני מזמין אותך", חתם את השיחה.

כך התנהל הדבר במשך שנתיים.

הייתה לו משפחה גדולה ושמחות רבות, והוא הזמין אותי לחמש שמחות שלו ושל ילדיו.

בפעם השישית כשהוא התקשר כבר לא הרגשתי שאני כועס עליו, אולי מפני שקנסתי אותו די על מה שעשה לי, ואולי מפני שייחסו ומחמאותיו לנגינה שלי עשו את שלהם.

הוא שאל אותי: "כמה זה עולה?"

ושמעתי את עצמי אומר לו שהחלטתי להוריד למאתיים חמישים...

"זאתה אמרת היטב איטיב עמך"

ר' משה לייב מסאסוב זצ"ל היה אומר: "רבונו של עולם, כל מה שאתה עושה בוודאי לטובה אתה עושה; ברם יש טובה מתוך טובה ויש טובה מתוך רעה. לפיכך הנני מבקש ממך, כי תיתן לנו טובה שהיא טובה ממש - כפי שאמר יעקב אבינו: 'היטב איטיב'. טובה של טובה".

(מעינה של תורה)

מ"ח קנייני התורה

"עטרת זקנים בני בנים"

בחיגת הבר-מצוה של נכד הגאון רבי ראובן וינקלר זצ"ל, אמר המהר"ם שפירא זצ"ל מלובלין:

"כלפי מי אמר שלמה המלך 'עטרת זקנים בני בנים', ולא בנים? כלפי אנשי דורנו -

הדורות משתנים. עם זאת, בין אב לבנו עדיין אין המרחק רב, הבן מתרחק רק קצת. מי שמתרחק יותר מן היהדות הוא הנכד.

ואם זוכה אדם שאפילו נכדו קרוב אליו ודומה לו, הרי הוא לו 'עטרת ותפארת'..."

(ניצוץ אור המאיר)

חסד עד הפרוטה האחרונה

איש החסד היה הצדיק רבי סלמאן מוצפי זצ"ל. למעלה מכוחו רדף אחרי גמילות חסדים.

הוא אשר כל ימיו צנוע היה ובורח מכל רבנות ושררה ציבורית, משהתעורר ענין צדקה או חסד - היה הראשון המזעיק והמארגן, ומשהגיעה העזרה והעסקנים פעלו, חזר ונתעטף בצניעות.

בשנותיו האחרונות, ימים אחדים לפני ראש חודש, נותרו בכיסו שש עשרה ל"י. הוא ראה שיש לו בביתו מזון עד לראש חודש, החליט שהסכום הזה מיותר, ואיננו שייך לחודש הבא, כי אין משאירין שכר חודש זה לחודש אחר.

הלך הרב מוצפי לחנות בגדי ילדים, קנה בגדים שונים והביאם לביתו של תלמיד חכם שהיה מטופל בילדים קטנים.

(עולמו של צדיק)